

Др Зоран Јефтић, државни секретар Министарств

Завршетак, али

Професионализацијом смо добили Војску која је много оперативнија и оспособљенија за обављање додељених мисија. Уз напор целог система, тај процес је приведен крају. То се може сматрати завршетком, али и озбиљним почетком. У току је нова фаза адаптације целокупног система за потребе професионалне Војске.

Повод за разговор са државним секретаром др Зораном Јефтићем је објављивање и промоција књиге „Цивилно-војна сарадња“, чији су аутори он и Миленко Лаловић. Код нас је цивилно-војна сарадња нова тема, али од кад постоји војска ту је и њена комуникација са цивилним актерима и сарадња у којој се постижу два циља – онај који себи поставља војска и онај који је на страни друштва и становништва.

■ У највећем броју земаља са развијеним системом одбране, шта обласи односи се на мировне мисије, односно за припрему официра који ће се

у оквиру контингента бавити цивилно-војном сарадњом, односно да у зони одговорности јединица остварују одређене активности које ће стварати повољнији амбијент за остваривање мисије и циља који је постављен пред јединицу у тој мировној мисији. Међутим, код нас је цивилно-војна сарадња везана за све шри мисије Војске?

– Када је то питање покренуто, било је нерационално да се бавимо само једним аспектом цивилно-војне сарадње, па смо одлучили да је вежемо са све три мисије Војске. У начелима будуће доктрине цивилно-војне са-

радње обухватили смо сва три оквира, што нас је сврстало међу малобројне земље које су то учиниле, али сматрам да ће се у савременим доктринама све више тежити ка обухватању свих мисија војске.

У оквиру Војске Србије, та функција је организационо устројена, од нивоа Генералштаба до бригаде, професионалном структуром припадника у тој области.

Определили смо се и за отварање канцеларија за ту намену и мислим да смо по томе јединствени јер имамо канцеларије у Четвртој и Другој бригади.

Такво искуство је изузетно значајно јер активности цивилно-војне сарадње, са свим актерима цивилног

И НОВИ ПОЧЕТАК

друштва, на тај начин релаксирају команданта у обављању његових војничких дужности и стварају повољнији амбијент за извршавање свих задатака које се пред војску постављају. Истовремено, оне су и тренинг центри за обучавање официра који се професионално баве цивилно-војном сарадњом. Уз едукацију у центрима у иностранству, разменом искуства и практичном применом стечених знања, добијамо квалитетан кадар у тој области. То је веома значајно не само због обављања мирнодопске функције, већ и због учешћа у мултинационалним операцијама и то може постати наш специфични капацитет.

■ *Како оцењујете цивилно-војну сарадњу у Министарству и Војсци и на чему треба највише радити, односно који су нам приоритетни задаци у тој области?*

– Сматрам да је потребно знати шта хоћете и следствено томе успоставити добру организацију. Ми то знамо, направили смо добру организацију и сада следи период функционалног увезивања и развијања свих елемената цивилно-војне сарадње. За наредни период, потребно је да се нормативно затвори систем, односно да се заврше доктринарна и поддоктринарна документа и да се усвоји доктрина и правилник о цивилно-војној сарадњи. То је нарочито битно јер је реч о великом броју разнородних активности које је неопходно нормативно уредити да би се тачно znale процедуре и поступци за реализацију цивилно-војних односа.

Препознавању значаја цивилно-војне сарадње у оквиру Војске Србије, али и скретању пажње на њу треба

да допринесу и активности наших припадника који се тиме баве, јер они треба да докажу да раде озбиљан посао. Осим тога, поверење команданта у те особе мора да се још више развије, а њихово ангажовање мора да се прошири на готово све активности у Војсци Србије. Тај део везује се и за ангажовање Здружене оперативне команде Генералштаба, у оквиру

ПРЕДНОСТИ ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЈЕ

Професионализација омогућава да се оперативне и функционалне способности Војске Србије подигну на већи ниво. То је искуство и свих земаља који су ушли у тај процес, а данас ћете ретко наићи на земљу која нема професионалну војску или која неће да је уведе. Аустрија отпочиње процес професионализације, а Русија је најавила нешто слично, али јој по сопственом признању, недостају средства.

Мислим да то није тренд, већ потреба сваке модерне земље, јер се на тај начин добија поузданија структура кадра, људи су више мотивисани за оспособљавање и извршење свих задатака који су пред њима. Савременом техником не може да се у потпуности овлада за неколико месеци, потребна је дужа обука, а реч је о изузетно скупим борбеним средствима и због свега тога ниво обучавања треба да буде трајнијег карактера.

С друге стране, од људи који су мотивисани и желе да уђу у систем одбране и да се усавршавају, може се лако изабрати подофицирски кор, кадар који носи војску.

које постоји орган за цивилно-војну сарадњу, који би требало да има више учешћа у ангажовање Војске у миру, нарочито кроз трећу мисију. Исто тако, треба подићи и ниво обуке.

Практично, активности цивилно-војне сарадње у Војсци Србије у протеклом периоду биле су, највећим делом, усмерене на пружање подршке цивилним органима власти и становништву у отклањању последица елементарних непогода и пружање подршке становништву, посебно у Копненој зони безбедности.

■ *Каква је сарадња на шом плану са другим земљама?*

– У оквиру цивилно-војне сарадње имамо добру међународну сарадњу са бројним земљама – Мађарском, Турском, Италијом, Данском, Холандијом, Норвешком и Европском командом САД. Наши представници се обучавају у центрима за цивилно-војну сарадњу НАТО-а и на курсевима који се организују у Србији.

У склопу Индивидуалног партнерског програма у оквиру Програма „Партнерство за мир“ прихватили смо реализацију партнерског циља који се односи на изградњу капацитета специјалиста за цивилно-војну сарадњу. Сматрам да је то још један пример препознавања значаја те функције. Сада смо у ситуацији да се ниједна вежба, било међународна или наша, не одвија без консултовања припадника цивилно-војне сарадње. Није више реч о томе да ли то неко хоће или не, цивилно-војна сарадња се указује као потреба.

■ *Нејосредно сће укључени у реализацију пројекта конверзије дела аеродрома „Морава“ у Лађевцима. Како најређују радови?*

– Влада Републике Србије одобрила је оспособљавање дела аеродрома „Морава“ као аеродрома од националног значаја за авио-превоз путника и ствари. Радни тим који предводи координира активности везане за поменути пројекат у сарадњи са аеродромом „Никола Тесла“. У складу са закључком Владе, формиран је пројектно-менаџерски тим и урађен Инвестициони програм, који је Влада усвојила септембра 2010. године. Укупна вредност свих радова и опреме износи 2.300.000.000 динара. Наведеним износом нису обухваћена потребна средства за изградњу и опремање зграде аеродромске контроле летења. Торањ контроле летења гради и опрема Агенција за контролу летења из сопствених средстава.

У току је завршетак првог дела прве фазе пројекта, рашчишћавање оштећених објеката, уређивање основне стазе, израда Урбанистичког плана комплекса, изградња термоблока, енергане и друге потребне инфраструктуре. Планирани рок завршетка ових радова је крај априла 2011. године. За изградњу дела пристанишне зграде и платформе, одобрена су средства у износу од 200.000.000 динара, која обезбеђује аеродром „Никола Тесла“ Београд. У току је израда техничке документације, чији су завршетак и усвајање предвиђени за мај 2011. године, након чега следи поступак јавне набавке и избор извођача радова за изградњу пристанишне зграде и платформе. Планирано је да изградња дела зграде и платформе буде завршена до краја септембра 2011. године.

■ *Какве ће све користи донећи цивилно-војна функција овог аеродрома?*

– Аеродром у Лађевцима поседује добре логистичке ресурсе, који се могу ставити у функцију цивилног авиообраћаја. Поред тога, његово укључење у мрежу аеродрома Републике Србије има изузетан значај за развој пољопривреде, индустрије, саобраћаја и туризма. Положај аеродрома „Морава“ је такав да му при-

ЦИВИЛНО-ВОЈНА САРАДЊА

Целокупан пакет активности у цивилно-војној сарадњи сада је формално и организационо устројен у оквиру Генералштаба, али исходи из њега, као и из Војске Србије и шири се и на Министарство одбране. Сматрам да је тако устројена цивилно-војна сарадња изузетно значајна за укупан систем одбране, и на тај начин смо увели нову и значајну функцију Војске која је и у тренутку професионализације изузетно битна, нарочито у оквиру треће мисије, где је потребно остварити њену већу видљивост у случају помоћи цивилним органима и институцијама, што она већ и данас чини.

родно гравитира велики део становништва и привреде централне и југозападне Србије са великим индустријским центрима као што су Чачак, Краљево, Крагујевац, Горњи Милановац, Крушевац, Нови Пазар, те туристичким центрима Копаоник, Гоч, Врњачка Бања. У ужем гравитационом подручју аеродрома „Морава“ живи око 750.000 становника, а у ширем скоро два милиона.

Продужењем полетно-слетне стазе биће омогућено повећање категорије аеродрома, а изградњом

уређаја за светлосно обележавање полетно-слетне стазе аеродром ће моћи да се користи у свим условима, како за цивилне, тако и за војне ваздухоплове.

Сматрам да је тај пројекат још један од успешних примера цивилно-војне сарадње.

■ *Завршена је професионализација Војске Србије. У процесу који је започео још 2003. године највише је урађено последњих година. Који су основни квалитети остварени професионализацијом и у чему је њихов значај и за Војску и за одбрану земље?*

– Професионализација је, када је реч о Министарству одбране и Војсци Србије, одређена као приоритет у току мандата садашњег руководства Министарства одбране. Она је најављена 2003. године, али су најзначајнији кораци учињени управо последњих неколико година. У ту сврху, министар одбране формирао је Радни тим који је координирао ту активност, али процес је везан за рад целокупног система. Уложен је изузетно велики напор да се посао доведе до краја, односно да он буде крунисан одлуком Скупштине Србије о обустави обавезног служења војног рока.

Професионализацијом смо остварили оно што смо у овом тренутку и желели, пре свега због сопствених потреба и стандарда, а на тај начин створили смо предуслове да добијемо бољу, оперативнију војску. У претходном периоду ресурси нису били ефикасно искоришћени, јер су млади људи одлазили из система након шест месеци обуке и боравка у јединици. Професионализацијом смо добили војнике који се константно обучавају, и који су много оперативнији и оспособљенији за обављање свих мисија које су додељене Војсци.

■ *Уједно, што је још увијек новог изграђивања Војске према потребама савременог безбедносног изазова и окружења?*

– Да, то се може сматрати завршетком, али и озбиљним почетком. У току је нова фаза адаптације целокупног система за потребе професионалне војске. Иако је много тога урађено, велики део стоји пред нама да бисмо у правом смислу речи добили професионалну војску какву сматрамо да Србија треба да има. Завршили смо један део процеса који се односио на нормативно одређење, организационо устројство и визију како то треба да радимо. Сада смо ушли у фазу у којој желимо да изградимо нову војску, обучену и опремљену сходно потребама наше земље, али и према међународним стандардима.

Такође, створили смо и нормативне предуслове да они који желе да добровољно служе војни рок то могу и да учине. Прописана је могућност добровољног служења војног рока са оружјем и даје се могућност женама и лицима која су служила војни рок без оружја да добровољно служе војни рок са оружјем. Први конкурс показао је велико интересовање младих. То само сведочи о популарности војске али и жељи младих људи да се обучавају и по завршетку обуке постану професионални војници или део резервног састава.

Када је реч о рационализацији трошкова одбране, финансијска средства за обуку, храну и смештај сада се редукују, свде се на меру која је неопходна за професионалну војску, и нема дилеме да ће то бити повољнији амбијент за рад. Даља професионализација везана је за модернизацију војске, и очекујемо да ћемо у наредном периоду имати озбиљнију набавку опреме и наоружања. Уједно, планирамо нови састанак Радног тима где ће се анализирати пресек стања, и видети који су то кључни моменти и проблеми које морамо да размотримо за даљи рад.

■ У *шоку* је реализација *пројекта увођења новог модела професионалне селекције кадра у систему одбране чији сѐе координатор*. Које су основне одлике *таког модела*?

БАЗА „ЈУГ“

■ *Када је реч о пројектима од изузетног значаја за Министарство одбране и Војску Србије, у којој фази је пројекат база „Југ“, којим *такође* координираше?*

– Прича о бази „Југ“ у овом тренутку је у фази израде озбиљног пројекта како би се она развила у место у коме ће се одвијати обука и припрема јединица до нивоа чете, посебно оних које су декларисане за учешће у мултинационалним операцијама. База „Југ“ располаже значајним смештајним и инфраструктурним капацитетима и потребно је да се ураде одређени захвати на полигонима у складу са нашом проценом. Намера нам је да идемо у правцу развијања центра за наше потребе али и са могућношћу учешћа представника страних армија. С обзиром на њен капацитет, могуће је и развијање садржаја који се односе на обуку за цивилно-војну сарадњу, планирање за ванредне ситуације или различите курсеве.

Свакако да ће та база бити компатибилна са ресурсима који постоје у региону.

У сваком случају ради се о бази која има велике потенцијале.

– Реч је о јединственом моделу професионалне селекције кадра, који ће се први пут примењивати у систему одбране. При крају смо реализације прве фазе пројекта и очекујемо да почетком маја отпочнемо са реализацијом друге, главне фазе, која је суштина пројекта. Предвиђено је формирање четири центра који ће омогућити оперативни приступ селекцији и централизовано прикупљање података о кандидатима. Први и главни центар биће Војномедицинска академија.

Укратко, реч је о процени личности и процени њеног психосоцијално-физичког стања. Није реч о медицинској процени, већ о једној врсти професионалне оријентације, односно психосоцијалне процене личности за обављање професионалне дужности. То је врло важан део управљања људским ресурсима и та процена ће бити један од параметара каријерног вођења.

Након сагледавања чињеничног стања, комисија доноси одлуку о сваком кандидату, која се са резултатима тестирања похрањује у јединствену базу података. За сваку врсту селекције постоје критеријуми који су дефинисани у зависности од захтева које одређена дужност поставља пред кандидате. Почетна идеја била је да то буду центри за психолошку селекцију кадра, што је само један сегмент

сагледавања, а крајњи циљ центри за професионалну селекцију кадра.

■ *Професионализацијом, посебан акценат стављен је на физичку обуку и спорт у Војсци Србије. Шта се, у односу на раније, променило у том погледу?*

– У складу са постојећим реформама, физичка обука и спорт су ревидирани, јер треба имати у виду да војничка професија захтева висок степен физичке спремности. Израђена су нова системска документа и нормативни акти којима се регулише област физичке обуке и спорта у Војсци Србије. Упутство за физичку обуку у Војсци Србије и Упутство о спортским такмичењима у Војсци Србије, која су ступила на снагу током прошле и ове године, усклађена су са критеријумима, нормама и стандардима савремених армија света, али и са пропозицијама и правилима гранских савеза и Међународног савета за војне спортове (CISM).

Након једногодишњег опитовања, израђена је нова, прихватљивија, прилагодљивија, практичнија али и захтевнија Батерија тестова за проверу физичке способности професионалних припадника Војске Србије, која је сразмерна годинама старости, радном месту и функционалној ду-

жности коју лице обавља. Донета је и нова Уредба о оцењивању професионалних војних лица, којом је оцена са провере физичке способности постала саставни део службене оцене.

■ У области војног спортиа, где сте шеф Делегације Србије при Међународном савету за војне спортиове (CISM), остварујемо зајажене резултате. Како је у организационом смислу сада пошављен спорти у Војсци Србије и да ли ти треба нешто мењати?

– Мотив CISM-е, која броји 137 земаља и делује у оквиру Уједињених нација, јесте „пријатељство кроз спорт“, а ми покушавамо да будемо активни и да се покажемо у што бољем светлу, јер је то врло важан аспект цивилно-војне сарадње, али и сарадње војски међусобно. Такође, тежи се ка стварању CISM-е на нивоу Југоисточне Европе како би се поједноставила и поједноставила организација такмичења и како би земље региона лакше комуницирале.

Системско уређење ове области пратиле су и организацијско-формацијске промене, са којима смо задовољни. Направљена је пирамидална структура спорта у систему одбране, а спортска такмичења постала су неопходност, традиција и стварност физичке обуке и физичког васпитања. Управа за обуку и доктрину Војске Србије је тактички, технички, функционални и стручни носилац функционисања и развоја физичке обуке и спорта у систему одбране, а у надлежности новоформираног Одсека за војни спорт Војне академије је и развој врхунског спорта у Министарству одбране и Војсци Србије.

У току је почетна фаза реализације пројекта изградње затворене атлетске дворане у кругу Војне академије, у сарадњи са Министарством омладине и спорта и Атлетским савезом Србије. Њеном изградњом добија се нови инфраструктурни капацитет Војсци Србије, који је недостајао целој држави, чиме атлетски капацитети на Војној академији испуњавају

ЗДРАВЉЕ ВИШЕ ОД ЗЛАТА

■ Недавно је, поводом дана Војномедицинске академије, презентована публикација „Здравље више од злата“, чији сте коаутор. О чему је реч?

– Књига се односи на анализу активности ВМА у здравственом збрињавању учесника 25. Летње универзијаде, с обзиром на то да је ВМА организовала једно од најбољих медицинских збрињавања великих спортских догађаја, где је учествовало око 7.000 спортиста и 10.000 чланова особља. О њима је бринуло 400 војних здравствених радника различитих профила. То је био изузетно велики задатак војног здравства, који је обављен на врхунском нивоу и управо та публикација је писани траг посвећен том догађају. Организатори наредних универзијада у Кини и Казахстану, како сазнајемо, показали су велико интересовање за наша искуства у том погледу.

све услове да постану савремени атлетски центар, и засигурно јединствен у земљи.

У складу са Акционим планом Стратегије развоја спортиа у Републици Србији за период од 2009. до 2013. године, где је један од стратешких циљева интеграција војног у национални спорт, радимо на изналажењу нормативно-правних оквира за формирање клубова–секција–тимова који би званично учествовали у такмичарском делу у оквиру гранских спортских савеза.

Такође, тренутно смо у фази испитивања постојећих и изналажења оптималних организацијских решења јединственог планирања и организовања припрема и учешћа на спортским манифестација наших припадника у земљи и иностранству, као и решења за њихово стабилно и централизовано финансирање. То не значи да напуштамо досадашњи концепт финансирања из буџетских и из ван-

буџетских извора. Напротив, желимо да на један дугорочан начин приђемо том проблему.

■ Шта нас у војном спортиу очекује у овој години?

– Годину смо започели освајањем четвртог места на Војном светском првенству у зимским спортовима у велеслалому у екипном пласману, а ако то упоредимо са прошлогодишњим трећим местом на Светским војним играма, онда је то најбољи резултат који је наша земља освојила у скијању, било да се ради о цивилним или војним такмичењима.

Календар такмичења је богат спортским дешавањима, на свим пољима. Активни смо учесници бројних такмичења у земљи и иностранству.

Унутар система одбране отпочео је циклус спортских првенстава, по нивоима, који ће бити крунисан Четвртим спортским првенством Војске Србије од 19. до 24. јуна у организацији Ваздухопловства и противваздухопловне одбране. Очекујем да ће на свим нивоима такмичења учествовати преко 6.000 припадника система одбране.

На међународном плану, тачније у оквиру CISM-а, примарно је учешће на 5. Светским војним играма у Бразилу, од 15. до 26. јула ове године. Одлуку о учесницима на тим играма донећемо по завршетку 4. Спортског првенства Војске Србије. Надамо се да ће мо успети да обезбедимо услове како би на играма учествовали наши најбољи пентатлонци, џудисти, падобранци, оријентирци, стрелци, атлетичари и такмичари у једрењу.

Од 13. до 16. маја, са локалном самоуправом Димитровграда бићемо организатори 2. CISM регионалног војног првенства у планинском трчању. За сада су долазак најавили припадници оружаних снага БиХ, Бугарске, Хрватске, Црне Горе, Македоније, Румуније и Немачке.

У октобру, у сарадњи са општинском Апатин, организоваћемо Апатински CISM полумаратон, на којем, такође, очекујемо учешће представника оружаних снага земаља региона. ■

Биљана МИЉИЋ
Снимио Горан СТАНКОВИЋ